

RAPPORT FOR 3. KVARTAL 2015

juli - september (urevidert)

OM KOMMUNALBANKEN

Kommunalbanken AS ble organisert som et aksjeselskap 1. november 1999, som en videreføring av statsbanken Norges Kommunalbank, etablert i 1926. Bankens hovedmål er å sikre gode lånevilkår og stabil tilgang til finansiering for kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og andre som utfører kommunale oppgaver.

FINANSIELLE NØKKELTALL

(Beløp i NOK 1 000 000)

RESULTAT	januar-september 2015	januar - september 2014	2014
Netto renteinntekter	1 194	1 100	1 515
Kjernerresultat ¹	775	749	1 026
Resultat før skatt	1 496	419	673
Resultat etter skatt	1 092	306	491
Egenkapitalavkastning etter skatt ²	16,49 %	5,06 %	6,13 %
Egenkapitalavkastning etter skatt (kjernerresultat) ²	11,77 %	12,40 %	12,82 %
Totalkapitalavkastning etter skatt ²	0,32 %	0,11 %	0,12 %
Totalkapitalavkastning etter skatt (kjernerresultat) ²	0,23 %	0,26 %	0,26 %
UTLÅN			
Utbetaling nye lån	30 367	30 146	42 680
Samlede utlån ³	248 353	245 596	247 116
LIKVIDITET³	157 592	123 344	155 305
INNLÅN			
Nye innlån	59 395	96 785	116 739
Tilbakekjøp av egne obligasjoner	841	542	1 753
Tilbakebetaling	91 470	77 151	108 080
Samlede innlån ³	402 583	358 354	391 285
FORVALTNINGSKAPITAL	460 995	398 475	455 466
EGENKAPITAL			
Egenkapital	11 417	8 165	8 336
Totalkapitaldekning	18,02%	14,53%	14,53%
Kjernekapitaldekning	15,76%	12,19%	12,26%
Ren kjernekapitaldekning	14,33%	12,19%	12,26%

1 Resultat etter skatt justert for urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter

2 Annualisert avkastning etter skatt i prosent av gjennomsnittlig kapital

3 Hovedstol

ET STERKT RESULTAT

Kommunalbanken oppnådde netto renteinntekter på 391 millioner kroner i tredje kvartal mot 368 millioner i samme periode i fjor. Økningen skyldes hovedsakelig økt forvaltningskapital og stabile marginer.

RESULTAT

Resultat etter skatt i tredje kvartal 2015 var 572 millioner kroner, opp fra 73 millioner i samme periode i fjor. Økningen i resultat etter skatt preges av urealiserte gevinster på finansielle instrumenter på 439 millioner kroner i kvartalet mot urealiserte tap på 260 millioner i samme periode i 2014. Gevinstene skyldes i hovedsak økt uro i internasjonale kapitalmarkeder og påfølgende utgang i kredittpåslagene. Dette har gitt Kommunalbanken urealiserte gevinster på tidligere utstedte obligasjoner.

Driftskostnader hittil i år utgjør 106 millioner kroner. Det er 20 millioner kroner høyere enn i tilsvarende periode i fjor. Rundt halvparten av økningen er engangskostnader knyttet til overgang til nytt finanssystem og konsulenthonorarer i forbindelse med etablering av en gjenopprettingsplan. Det øvrige skyldes nyansettelser for å styrke ressursene i bankens kontroll- og rapporteringshandling. Driftskostnadene (annualisert) utgjør 0,03 prosent av forvaltningskapitalen.

Kommunalbanken oppnådde en avkastning på egenkapital på 16,5 prosent i årets ni første måneder. Egenkapitalavkastningen justert for urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter er 11,8 prosent.

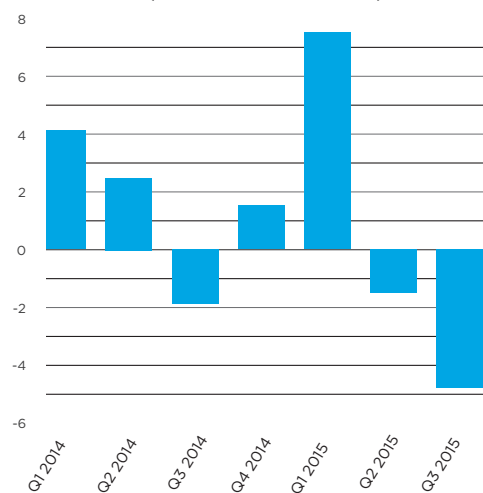
UTLÅN

Utlånsporteføljen ble redusert med 4,8 milliarder kroner fra andre til tredje kvartal 2015. I samme periode i fjor var reduksjonen på 1,9 milliarder kroner. Reduksjonen i utlånsporteføljen skyldes lavere etterspørsel etter lang finansiering og en nedgang i Kommunalbankens utlånsportefølje med under et års løpetid. Reduksjonen i utlån med kort løpetid skyldes en tilpasning mot økte kapitalkrav 1. juli 2016.

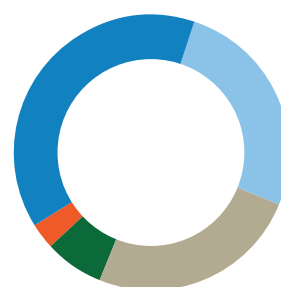
En rekke kommuner benytter nå kun kapitalmarkedet for å finansiere sine investeringer, blant annet som en følge av at regelverket for offentlige anskaffelser har ulik behandling av lån formidlet fra kredittforetak og lån finansiert i kapitalmarkedet. Det er ventet at de to finansieringsformene vil bli behandlet likt når nytt regelverk innlemmes i EØS-avtalen våren 2016. Utbetaling av nye lån i tredje kvartal utgjorde 5,6 milliarder kroner, sammenlignet med 8,2 milliarder kroner i tilsvarende periode i fjor.

Kommunalbankens samlede utlån utgjorde 248,4 milliarder kroner per 30. september 2015. Siden årsskiftet har utlånsporteføljen økt med 1,2 milliarder kroner (0,5 prosent). Til sammenligning hadde Kommunalbanken i samme periode i fjor en vekst på 4,7 milliarder kroner (2 prosent).

UTLÅNSVEKST
(tall i milliarder kroner)

NYE INNLÅN
januar-september 2015

- Japansk retail 39 %
- Referanselån 26 %
- Offentlige nisjemarkeder 25 %
- Grønne lån 7 %
- Privat plasserte lån 3 %

1 Resultat justert for urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter.

FINANSMARKEDER

Kommunalbanken finansierer utlån til kommunal sektor gjennom innlån i kapitalmarkedene. Innlånsaktiviteten i tredje kvartal 2015 har vært lavere enn vanlig, grunnet god likviditet.

Totalt ble det utstedt obligasjoner for 7,1 milliarder kroner med hovedvekt på markeder som New Zealand, Australia og Japan.

Likviditetsreserven oppgitt i norske kroner varierer med kronekursen. Per 30. september 2015 utgjorde porteføljen 158 milliarder kroner, opp fra 123 milliarder kroner i samme periode i 2014. Økningen skyldes primært svekkelsen av den norske kronen.

Porteføljen er plassert i rentepapirer utstedt av stater, delstater, regionale myndigheter, multilaterale utviklingsbanker og finansinstitusjoner med høy kredittverdighet.

Kommunalbanken har høyest oppnåelige kredittrating AAA/Aaa fra Standard & Poor's og Moody's.

KAPITAL

Tellende ansvarlig kapital per 30. september 2015 utgjorde 12 511 millioner kroner, og ren kjernekapital 9 946 millioner. Det er tilført ny aksjekapital på én milliard i andre kvartal 2015. Kjernekapitalen utgjorde 10 940 millioner kroner, iberegnet utstedelse av en fondsobligasjon på én milliard kroner i andre kvartal. Forvaltningskapitalen viser en økning på 5,5 milliarder kroner fra årsskiftet.

Kommunalbanken hadde ved utgangen av tredje kvartal 2015 en ren kjernekapitaldekning på 14,3 prosent, kjernekapitaldekning på 15,8 prosent og total kapitaldekning på 18,0 prosent.

UTSIKTENE FREMOVER

Kommunalbanken forventer at kommunal sektors behov for finansiering vil gi stabil etterspørsel etter lån fremover.

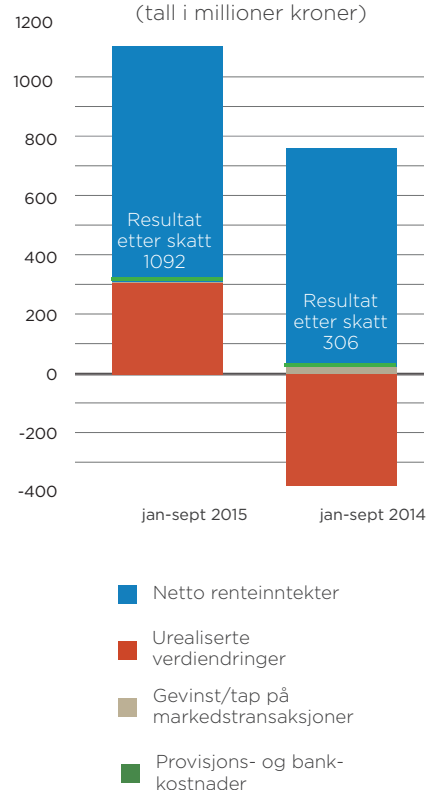
Lån til kommunesektoren har vært preget av høy vekst i tilbudet av kapitalmarkedsprodukter, som følge av god likviditet i markedene. I tredje kvartal har derimot påslaget på kommunale rentepapirer steget kraftig og er på et historisk høyt nivå.

Kommunalbanken venter at økt volatilitet og prissvingninger i markedene vil øke etterspørselen etter mer tradisjonell finansiering med lengre løpetider. Kapitalmarkedsfinansiering kjennetegnes ved lån med kortere løpetider som må refinansieres hyppig. Kommunalbanken tilbyr stabil, fleksibel og lang finansiering til svært attraktive vilkår. Kommunalbanken har en sentral rolle for å sikre finansiering av viktige velferdsinvesteringer, uavhengig av økonomiske sykler.

Kommunalbanken vil innrette virksomheten slik at kapitaliseringen oppfylder alle regulatoriske krav til enhver tid. Et godt resultat, tilført aksjekapital og utstedelse av fondsobligasjon gjør at bankens egenkapital har økt med rundt 3 milliarder kroner i 2015. Det gir grunnlag for videre utlånsvekst for året.

I Statsbudsjettet for 2016 foreslår regjeringen å redusere Kommunalbankens avkastningskrav. Nedjusteringen har sammenheng med at økt egenkapitalandel i Kommunalbanken i kombinasjon med uendret risikoprofil bidrar til redusert risiko, samt at den risikofrie renten har vært fallende de siste årene.

FORDELING AV RESULTAT ETTER SKATT (tall i millioner kroner)

RESULTATREGNSKAP

(Beløp i NOK 1 000 000)

	Note	juli- september 2015	januar- september 2015	juli- september 2014	januar- september 2014	2014
Renteinntekter		1 361	4 174	1,528	4 502	6 011
Rentekostnader		970	2 980	1,160	3 402	4 496
Netto renteinntekter	1	391	1 194	368	1,100	1,515
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester		9	22	7	18	24
Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	2	439	426	-260	-607	-734
Netto gevinst/(tap) på markedstransaksjoner		0	4	29	30	39
Sum andre driftsinntekter		430	408	-238	-595	-719
Lønn og generelle administrasjonskostnader		29	83	26	72	93
Avskrivninger		1	2	1	2	3
Andre driftskostnader		7	21	4	12	27
Sum driftskostnader		37	106	31	86	123
						0
Resultat før skatt		784	1 496	100	419	673
Skattekostnad		212	404	27	113	182
Resultat for regnskapsperioden		572	1 092	73	306	491
Andel tilordnet aksjonær	9	567	1 086	73	306	491
Andel tilordnet fondsobligasjonseiere	9	5	6	0	0	0

TOTALRESULTAT

(Beløp i NOK 1 000 000)

	Note	juli- september 2015	januar- september 2015	juli- september 2014	januar- september 2014	2014
Resultat for regnskapsperioden		572	1 092	73	306	491
Andre innregnede inntekter og kostnader						
<i>Poster som ikke omklassifiseres til resultat</i>						
Aktuarmessig gevinst/(tap) på pensjonsforpliktelse		0	0	0	0	-18
Herav skatt		0	0	0	0	-5
Sum andre innregnede inntekter og kostnader		0	0	0	0	-13
Totalresultat for perioden		572	1 092	73	306	478

BALANSE

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	Note	30. september 2015	30. september 2014	31. desember 2014
Eiendeler				
Fordringer på kredittinstitusjoner	3,4	23 757	11 424	16 219
Utlån til kunder	3,4,5	251 090	248 128	249 928
Sertifikater og obligasjoner	3,4,7,8	161 089	122 249	157 364
Finansielle derivater	3,4	24 843	16 585	31 776
Utsatt skattefordel		86	0	86
Andre eiendeler		130	89	93
Sum eiendeler		460 995	398 475	455 466
Gjeld og egenkapital				
Gjeld til kredittinstitusjoner	3,4	13 277	9 102	25 135
Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	3	0	0	0
Obligasjongjeld	3,4,6	399 402	363 670	398 669
Finansielle derivater	3,4	34 618	15 490	20 919
Annen gjeld		32	25	47
Betalbar skatt		385	111	404
Utsatt skatt		0	141	0
Pensjonsforpliktelser		61	48	61
Ansvarlig lånekapital	3,4	1 803	1 723	1 895
Sum gjeld		449 578	390 310	447 130
Innskutt egenkapital		3 145	2 145	2 145
Fondsobligasjon	9	994	0	0
Opptjent egenkapital		6 186	5 714	6 191
Totalresultat for perioden		1 092	306	
Sum egenkapital	10	11 417	8 165	8 336
Sum gjeld og egenkapital		460 995	398 475	455 466

ENDRINGER I EGENKAPITAL

(Beløp i NOK 1 000 000)

1. januar - 30. september 2015

	Aksjekapital og annen innskutt egenkapital	Fondsobligasjon	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2015	2 145	0	6 191	8 336
Resultat for perioden	0	6	1 086	1 092
Sum andre innregnede inntekter og kostnader	0	0	0	0
Renteutbetaling på fondsobligasjon	0	- 5	0	- 5
Utstedelse av fondsobligasjon	0	994	0	994
Kapitalforhøyelse*	1 000	0	0	1 000
Utbytte for 2014	0	0	0	0
Egenkapital per 30. september 2015	3 145	995	7 277	11 417

1. januar - 30. september 2014

	Aksjekapital og annen innskutt egenkapital	Fondsobligasjon	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2014	2 145	0	6 071	8 216
Resultat for perioden	0	0	306	306
Sum andre innregnede inntekter og kostnader	0	0	0	0
Utbytte for 2013	0	0	-357	-357
Egenkapital per 30. september 2014	2 145	0	6 020	8 165

1. januar - 31. desember 2014

	Aksjekapital og annen innskutt egenkapital	Fondsobligasjon	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 1. januar 2014	2 145	0	6 071	8 216
Resultat for perioden	0	0	491	491
Sum andre innregnede inntekter og kostnader	0	0	- 13	- 13
Utbytte for 2013	0	0	- 357	- 357
Egenkapital per 31. desember 2014	2 145	0	6 191	8 336

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

(Beløp i NOK 1 000 000)

januar-september 2015 januar-september 2014

2014

	januar-september 2015	januar-september 2014	2014
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter			
Renteinnbetalinger	4 195	4 393	5 977
Renteutbetalinger	-2 969	-3 273	-4 390
Utbetaling av garantiprovisjon og transaksjonskostnader	- 22	-18	-25
Gevinst ved realisasjon av finansielle instrumenter	4	30	39
Utbetaling til drift	- 104	-84	-120
Betalt skatt	- 422	-440	-437
Netto utbetaling av lån til kunder	-1 277	-4 715	-6 209
Netto (økning)/reduksjon i kortsiktige plasseringer	-18 776	-868	11 015
Netto innbetaling/(utbetaling) ved kjøp/salg av verdipapirer	6 283	-21 853	-45 046
Netto (økning)/reduksjon i andre eiendeler	- 1	-43	0
Netto økning/(reduksjon) i annen gjeld	- 16	-11	6
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-13 104	-26 880	-39 189
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	- 38	-4	-50
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	- 38	-4	-50
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter			
Innbetaling ved utstedelse av sertifikatgjeld	3 758	0	0
Tilbakebetaling av sertifikatgjeld	-3 855	0	0
Innbetaling ved utstedelse av obligasjonsgjeld	58 974	96 758	116 690
Tilbakebetaling av obligasjonsgjeld	-91 935	-77 701	-109 570
Innbetaling ved utstedelse av fondsobligasjon	994	0	0
Renteutbetaling på fondsobligasjon	- 7	0	0
Utbetaling av utbytte	0	-357	-357
Innbetaling av aksjekapital	1 000	0	0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-31 072	18 700	6 763
Sum kontantstrøm	-44 214	-8 183	-32 476
Justering for valutakursendringer	44 333	8 117	32 468
Netto kontantstrøm etter valutakursendringer	118	-66	-9
Konter og kontantekvivalenter per 1. januar	21	29	29
Netto endring i konter og kontantekvivalenter	118	-66	-9
Konter og kontantekvivalenter ved utgangen av perioden	139	-37	21
Herav			
<i>Fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid</i>	503	0	21
<i>Gjeld til kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid</i>	-364	-37	0

REGNSKAPSPRINSIPPER

Kommunalbanken utarbeider regnskap i samsvar med internasjonale regnskapsstandarder (IFRS) som er godkjent av EU. Regnskapet for 3. kvartal 2015 er utarbeidet i samsvar med IAS 34 Delårsrapportering, og følger samme regnskapsprinsipper som beskrevet i årsregnskapet for 2014.

Fondsobligasjon

Det er utstedt en fondsobligasjon i juni 2015, pålydende 1 milliard norske kroner. Denne er, basert på at det ikke anses å foreligge kontraktuelle forpliktelser til å betale renter og hovedstol, klassifisert som egenkapital i henhold til IAS 32 *Finansielle instrumenter: Presentasjon*. Rentekostnader behandles som utbytte, og presenteres som en reduksjon av Opptjent egenkapital.

Utarbeidelse av regnskapet i samsvar med IFRS krever at ledelsen anvender estimater og skjønnsmessige vurderinger som påvirker bokførte verdier av eiendeler og gjeld, og inntekter og kostnader. Estimater og skjønnsmessige vurderinger baseres på historisk erfaring og forventninger om fremtidig utvikling, og faktiske resultater kan avvike fra de estimerte.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked eller hvor det ikke er tilgjengelige noterte priser på balansedagen fastsettes ved hjelp av verdsettelsesteknikker. Verdifastsettelse krever at ledelsen gjør vurderinger og bruker forutsetninger knyttet til kredittrisiko og likviditetsrisiko knyttet til finansielle instrumenter. Selv om skjønnsmessige vurderinger og forutsetninger baserer seg i størst mulig grad på faktiske markedsforhold på balansedagen, kan de øke usikkerheten i regnskapsførte beløp.

NOTE 1

Netto renteinntekter

(Beløp i NOK 1 000 000)

	juli- september 2015	januar- september 2015	juli- september 2014	januar- september 2014	2014
Fordringer på kredittinstitusjoner	1	4	4	18	21
Utlån til kunder	1 250	3 927	1 504	4 441	5 912
Sertifikater og obligasjoner	558	1 555	478	1 542	2 214
Finansielle derivater	-448	-1 312	-457	-1 499	-2 136
Sum renteinntekter	1 361	4 174	1 528	4 502	6 011
Gjeld til kredittinstitusjoner		6	0	4	5
Obligasjonsgjeld	2 261	7 028	2 248	6 347	8 625
Finansielle derivater	-1 299	-4 076	-1 095	-2 964	-4 157
Ansvarlig lån	8	22	6	16	23
Sum rentekostnader	970	2 980	1 160	3 402	4 496
Netto renteinntekter	391	1 194	368	1 100	1 515

NOTE 2

Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter

(Beløp i NOK 1 000 000)

	juli- september 2015	januar- september 2015	juli- september 2014	januar- september 2014	2014
Utlån til kunder	724	- 224	-48	48	607
Sertifikater og obligasjoner	- 85	- 38	-95	25	125
Finansielle derivater	-5 757	-10 258	-967	1 377	2 804
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	1	1
Obligasjonsgjeld	5 471	10 848	868	-2 030	-4 250
Ansvarlig lån	86	98	-18	-28	-21
Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter	439	426	-260	-607	-734

NOTE 3

Klassifisering av finansielle instrumenter

(Beløp i NOK 1 000 000)

Per 30. september 2015

	Totalt	Til virkelig verdi			Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål	Virkelig verdisikring			
Fordringer på kredittinstitusjoner	23 757	5 241	0	0	0	18 516	0
Utlån til kunder	251 090	154 339	0	0	0	96 751	0
Sertifikater og obligasjoner	161 089	151 275	0	0	89	9 725	0
Finansielle derivater	24 843	0	22 107	2 736	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	460 779	310 855	22 107	2 736	89	124 992	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	13 277	0	0	0	0	0	13 277
Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	0	0	0	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	399 402	235 647	0	0	0	0	163 755
Finansielle derivater	34 618	0	34 379	239	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	1 803	1 803	0	0	0	0	0
Sum finansiell gjeld	449 100	237 450	34 379	239	0	0	177 032

Per 30. september 2014

	Totalt	Til virkelig verdi			Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål	Virkelig verdisikring			
Fordringer på kredittinstitusjoner	11 424	7 032	0	0	0	4 392	0
Utlån til kunder	248 128	144 569	0	0	0	103 559	0
Sertifikater og obligasjoner	122 249	110 259	0	0	107	11 883	0
Finansielle derivater	16 585	0	14 766	1 818	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	398 386	261 859	14 766	1 818	107	119 835	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	9 102	0	0	0	0	0	9 102
Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	0	0	0	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	363 670	244 218	0	0	0	0	119 452
Finansielle derivater	15 490	0	14 343	1 148	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	1 723	1 723	0	0	0	0	0
Sum finansiell gjeld	389 985	245 941	14 343	1 148	0	0	128 553

Per 31. desember 2014

	Totalt	Til virkelig verdi			Holdt til forfall	Utlån og fordringer	Andre forpliktelser
		FVO	Holdt for handelsformål	Virkelig verdisikring			
Fordringer på kredittinstitusjoner	16 219	9 619	0	0	0	6 600	0
Utlån til kunder	249 928	150 328	0	0	0	99 600	0
Sertifikater og obligasjoner	157 364	143 962	0	0	113	13 289	0
Finansielle derivater	31 776	0	29 598	2 178	0	0	0
Sum finansielle eiendeler	455 287	303 909	29 598	2 178	113	119 489	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	25 135	0	0	0	0	0	25 135
Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	0	0	0	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	398 669	253 570	0	0	0	0	145 099
Finansielle derivater	20 919	0	19 826	1 093	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	1 895	1 895	0	0	0	0	0
Sum finansiell gjeld	446 618	255 465	19 826	1 093	0	0	170 234

NOTE 4

Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi

Benyttede metoder for fastsettelse av virkelig verdi faller inn under tre kategorier, som reflekterer forskjellig grad av verdsettelsesusikkerhet.

Nivå 1: Bruk av noterte priser i aktive markeder

Nivå 2: Bruk av verdsettelsesmetoder med observerbare markedsdata som input

Nivå 3: Bruk av verdsettelsesmetoder hvor input er basert på vesentlig grad av ikke-observerbare data/estimer

Finansielle instrumenter målt til virkelig verdi i Kommunalbankens balanse per 30. september 2015 fordeler seg på følgende måte i virkelig verdi hierarkiet:

(Beløp i NOK 1 000 000)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Fordringer på kredittinstitusjoner	0	5 241	0	5 241
Utlån til kunder	0	98 208	56 131	154 339
Sertifikater og obligasjoner	107 627	37 741	5 907	151 275
Finansielle derivater	0	23 662	1 181	24 843
Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	107 627	164 852	63 219	335 698
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0
Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	0	0	0	0
Obligasjonsgjeld	0	159 329	76 318	235 647
Finansielle derivater	0	7 442	27 176	34 618
Ansvarlig lånekapital	0	0	1 803	1 803
Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi	0	166 771	105 297	272 068

Avstemming av endringer i Nivå 3

	Utlån til kunder	Sertifikater og obligasjoner	Obligasjonsgjeld	Ansvarlig lånekapital	Finansielle derivater
Balansført verdi per 31. desember 2014	46 456	4 193	89 562	1 895	-10 405
Kjøp	0	1 798	- 841	0	-1 243
Salg	0	0	0	0	0
Nye utstedelser	21 504	0	24 779	0	0
Nedbetaling	-20 318	-1 920	-38 269	0	1 691
Overføring til Nivå 3	2 895	12 014	0	0	0
Overføring ut av Nivå 3	-3 286	-10 339	0	0	0
Gevinst/tap resultatført i perioden	8 880	161	1 087	-92	-16 038
Balansført verdi per 30. september 2015	56 131	5 907	76 318	1 803	-25 995

Beholdninger som beløper seg til om lag 15 milliarder kroner er overført fra nivå 2 til nivå 1 i 3. kvartal 2015. Det er netto overført beholdninger for 48 millioner kroner ut av nivå 3 i kvartalet. Overføringer til og fra nivå 3 skyldes hovedsakelig endring i tilgang på observerbare inndata til verdsettelsesmetoder i perioden, samt refinansiering/produktskifter for Utlån til kunder

Realiserte gevinster og tap på finansielle instrumenter i Nivå 3 er presentert i resultatregnskapet som "Netto gevinst/tap på markedstransaksjoner", mens urealisert gevinst/tap er presentert som "Netto urealiserte verdiendringer på finansielle instrumenter". Urealisert gevinst/tap valuta er presentert som "Netto renteinntekter".

Opplysninger om verdsettelsesmetoder:

De finansielle instrumentenes struktur og egenskaper definerer hvilken verdsettelsesmetode som benyttes for å fastsette virkelig verdi. Virkelig verdi av instrumenter uten innebygde derivater eller opsjonselementer fastsettes ved hjelp av en diskonteringsmetode, hvor diskonteringsrenten utledes av relevante observerbare pengemarkedsrenter og eventuelle andre risikofaktorer som har betydning for verdiutviklingen. Dersom slike risikoparametere ikke kan observeres på balansedagen, kan ledelsen gjøre vurderinger og anvende estimer ved fastsettelse av virkelig verdi. Finansielle instrumenter med innebygde derivater eller opsjonselementer verdsettes ved hjelp av opsjonsprisindeksmodeller som bruker både markedsdata og estimer som inndata.

De mest signifikante ikke-observerbare data benyttet i verdsettelse i nivå 3, er kredittrisikopåslag for finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked. Tabellen nedenfor viser resultateffekten av en 10 bp endring i diskonteringsrenten for relevante eiendeler og gjeldsposter innenfor nivå 3 per 30. september 2015.

	30. september 2015
Utlån til kunder	-229
Sertifikater og obligasjoner	-12
Finansielle derivater	0
Obligasjonsgjeld	-126
Ansvarlig lånekapital	0
Total	-367

NOTE 5

Utlån til kunder

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	30. september 2015	30. september 2014	31. desember 2014
Hovedstol	248 353	245 596	247 116
Påløpte renter	1 241	1 372	1 092
Justering til virkelig verdi	1 496	1 161	1 720
Totalt	251 090	248 128	249 928

NOTE 6

Obligasjonsgjeld

<i>(Beløp i NOK 1 000 000)</i>	30. september 2015	30. september 2014	31. desember 2014
Obligasjonsgjeld per 1. januar (nominell verdi)	391 285	326 470	326 470
Nye utstedelser	59 395	96 785	116 739
Nedbetalinger	-92 311	-77 693	-109 833
Amortisering	375	-9	264
Valutajustering	43 839	12 801	57 646
Obligasjonsgjeld ved periodens slutt (nominell verdi)	402 583	358 354	391 285
Påløpte renter	2 718	2 570	2 419
Justering til virkelig verdi	-5 899	2 745	4 966
Sum obligasjonsgjeld	399 402	363 670	398 669

NOTE 7

Sertifikater og obligasjoner

(Beløp i NOK 1 000 000)

Sertifikater og obligasjoner fordelt per type utsteder	30. september 2015	30. september 2014	31. desember 2014
Norge			
Utstedt av andre	2 480	6 041	6 748
Utland			
Utstedt av offentlige ¹	109 729	86 354	108 762
Utstedt av andre	48 880	29 855	41 853
Sum sertifikater og obligasjoner	161 089	122 249	157 364

¹Herunder, sertifikater og obligasjoner utstedt eller garantert av stater, sentralbanker, delstater, regionale myndigheter og multilaterale utviklingsbanker.

Sertifikater og obligasjoner fordelt på gjenværende løpetid	30. september 2015	30. september 2014	31. desember 2014
Under 1 år	69 033	67 185	107 399
1-5 år	83 868	55 064	49 965
Over 5 år	8 188	0	0
Sum sertifikater og obligasjoner	161 089	122 249	157 364

NOTE 8

Kredittesponering i sertifikater og obligasjoner

Tall i tabellen representerer faktisk kredittesponering

Eksponering per 30. september 2015

Forfall	< 1 år				> 1 år				Totalt
	A-1	A-2	A-3	Ikke ratet	A	AA	AAA	Ikke ratet	
Stater og sentralbanker	10 350	0	0	0	2 206	2 614	8 614	0	23 785
Multilaterale utviklingsbanker	9 487	0	0	0	0	208	11 202	0	20 897
Regionale myndigheter	23 645	0	0	2 057	3 022	18 048	17 062	1 213	65 047
Finansinstitusjoner	5 734	0	0	0	385	1 163	0	0	7 282
Verdipapirisering	0	26	14	0	18	2	28	0	88
Covered bonds	17 714	0	0	0	0	3 069	23 207	0	43 990
Totalt	66 930	26	14	2 057	5 631	25 104	60 113	1 213	161 089

Tall i tabellen representerer faktisk kredittesponering

Eksponering per 30. september 2014

Forfall	< 1 år				> 1 år				Totalt
	A-1	A-2	A-3	Ikke ratet	A	AA	AAA	Ikke ratet	
Stater og sentralbanker	10 596	0	0	0	0	126	3 146	0	13 868
Multilaterale utviklingsbanker	10 973	0	0	0	0	651	11 529	0	23 154
Regionale myndigheter	12 495	0	0	2 604	213	16 272	16 021	1 727	49 332
Finansinstitusjoner	16 028	0	0	0	322	1 032	0	0	17 383
Verdipapirisering	107	0	0	0	0	0	0	0	107
Covered bonds	14 381	0	0	0	0	164	3 860	0	18 406
Totalt	64 581	0	0	2 604	535	18 245	34 556	1 728	122 249

NOTE 9

Fondsobligasjon

Kommunalbanken har utstedt et hybridkapitalinstrument i form av en fondsobligasjon i juni 2015, pålydende 1 milliard norske kroner. Obligasjonen er evigvarende, men Kommunalbanken kan tilbakebetale kapitalen på gitte tidspunkter, første gang fem år etter utstedelse. Det betales kvartalsvis flytende rente på obligasjonen, med betingelser 3 måneders Nibor pluss 1,5 prosent.

Basert på at avtalevilkårene for obligasjonen tilfredsstillter kravene i EUs CRR-regelverk inngår obligasjonen i Kommunalbankens kjernekapital for kapitaldekningsformål. Vilkårene innebærer at banken har en ensidig rett til å ikke betale renter eller hovedstol til investorene. Det anses således å ikke foreligge kontraktuelle forpliktelser til å betale renter og hovedstol, slik at obligasjonen ikke oppfyller kravene til forpliktelse i IAS 32 Finansielle instrumenter – Presentasjon. Fondsobligasjonen er ut fra dette klassifisert som egenkapital i Kommunalbankens balanse. Obligasjonen er presentert som Fondsobligasjon innenfor egenkapitalen. Rentekostnadene presenteres ikke på linjen Rentekostnader, men som en reduksjon i Opptjent egenkapital, tilsvarende som utbytte til eier/aksjonær. Fordelen av skattefradrag for rentene isolert øker Opptjent egenkapital, og presenteres ikke som reduksjon av linjen Skattekostnad, fordi denne fordelene tilfaller selskapets eier/aksjonær. I tredje kvartal er det påløpt renter på 5 millioner kroner, hittil i år er det påløpt renter på 6 millioner kroner. Tilordning av periodens resultat til henholdsvis aksjonær og fondsobligasjonseiere fremkommer av resultatoppstillingen og i oppstillingen over endringer i egenkapital.

Som del av egenkapitalen måles fondsobligasjonen til kostpris.

NOTE 10

Ansvarlig kapital

(Beløp i NOK 1 000 000)

30. september 2015 30. september 2014

<i>Ren kjernekapital</i>		
Innbetalt aksjekapital og annen nnskutt egenkapital	3 145	2 145
Opptjent egenkapital i form av tidligere års tilbakeholdte resultater	6 186	5 714
Delårsresultat som inngår i kjernekapitalen	1 092	210
Overfinansiering av pensjonsforpliktelser	0	0
Balanseført utsatt skattefordel *	0	0
Andre immaterielle eiendeler	-114	-76
Påregnelig utbytte	-328	0
Justeringer i ren kjernekapital knyttet til regulatoriske filtre	-35	168
Andel av nullstilte uamortiserte estimatavvik	0	0
Sum ren kjernekapital	9 946	8 159
Annen godkjent kjernekapital	994	0
Sum kjernekapital	10 940	8 159
<i>Tilleggskapital</i>		
Ansvarlig lån	1 571	1 571
Sum tilleggskapital	1 571	1 571
Sum ansvarlig kapital	12 511	9 731

*Kun ikke reverserende utsatt skatt skal trekkes fra her.

Ansvarlig kapital er beregnet i henhold til Forskrift om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak. Urealisert gevinst/tap som oppstår som følge av endringer i egen kredittverdighet omfatter gjeld stiftet gjennom utstedelse av obligasjoner og gjennom inngåelse av derivatkontrakter.

NOTE 11

Kapitaldekning

(Beløp i NOK 1 000 000)

30. september 2015

	Bokført verdi	Beregningsgrunnlag	Kapitalkrav
Kredittrisiko (Standardmetode)			
Stater og sentralbanker	20 963	0	0
Lokale og regionale myndigheter	313 449	51 391	4 111
<i>Herav norske kommuner</i>	251 047	51 248	4 100
Offentlig eide foretak	8 596	0	0
Multilaterale utviklingsbanker	20 897	0	0
Finansinstitusjoner	48 833	8 503	680
<i>Herav motpartsrisiko for derivater</i>	17 182	1 987	159
Engasjementer med sikkerhet i boligeiendom	44	44	3
Obligasjoner med fortrinnsrett	43 612	4 361	349
Øvrige engasjementer	16	16	1
Verdipapirisering	88	34	3
Tilleggskrav for CVA-risiko	151	1 883	151
Sum kredittrisiko	456 648	66 232	5 299
Markedsrisiko	0	0	0
Operasjonell risiko (Basismetode)		3 184	255
Minimumskrav ansvarlig kapital		69 416	5 553
Kapitaldekning		18,02 %	
Kjernekapitaldekning		15,76 %	
Ren kjernekapitaldekning		14,33 %	